

SXEDIO.42C

31.12.1912: Ο ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΣΥΛΛΥΠΕΙΤΑΙ ΤΗ ΣΥΖΥΓΟ ΤΟΥ ΠΕΣΟΝΤΟΣ ΣΤΗ ΜΑΧΗ ΤΟΥ ΜΠΙΖΑΝΙΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΣΩΖΟΥ. ΜΟΝΟΗΜΕΡΗ ΑΡΓΙΑ ΠΡΟΣ ΤΙΜΗ ΤΟΥ. ΤΙ ΕΓΡΑΨΕ Ο ΑΘΗΝΑΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΣΩΖΟΥ.

Ο Κυβερνήτης της Κύπρου μελις πληροφορήθηκε το θάνατο του δημάρχου Λεμεσού Χριστόδουλου Σώζου στη μάχη του Μπιζανίου στους Βαλκανικούς πολέμους του **1912-13** έσπευσε να συλλυπηθεί τηλεγραφικώς τή σύζυγο του.

Το τηλεγράφημα που υπέγραψε ο **H.C. LYKACH** απευθυνόταν σε εκπρόσωπο της διοίκησης στη Λεμεσό:

" Η Αυτού εξοχότης μόλις αυτή τη στιγμή πήρε τηλεγράφημα από το διοικητή Λεμεσού με το οποίο του γνωρίζει ότι ο κ. Σώζος εφονεύθη. Ως εκ τούτου η Αυτού Εξοχότης με λύπη εικάζει ότι το άκουσμα ήταν αληθινό.

Ετσι με διέταξε να σας παρακαλέσω όπως λάβετε την καλωσύνη να εκφράσετε εκ μέρους του προς την Κυρία Σώζου, όταν θεωρήσετε εύκαιρο να της ανακοινώσετε το άγγελμα τη βαθυτάτη του θλίψη για την απώλεια την οποία υπέστη η Κύπρος".

Στη Λεμεσό και σε ολόκληρη την Κύπρο η είδηση του θανάτου του Χριστόδουλου Σώζου έπεσε σαν βόμβα. Με την ανακοίνωση της το δικηγορικό σώμα της Λευκωσίας συγκεντρώθηκε στην αίθουσα του επαρχιακού δικαστηρίου και αποφασίστηκε μονοήμερη αργία στη μνήμη του.

Στη συγκέντρωση μίλησε ο Πρύτανης του δικηγορικού Σώματος Πασχάλης Κωνσταντινίδης που είπε (Μεταγλώττιση):

"Κύριοι Δικαστές,

Λαμβάνω την τιμή να υποβάλω από μέρους του δικηγορικού σώματος αίτηση, παρόμοια της οποίας ίσως για πρώτη φορά υποβάλλεται λόγω των γεγονότων, τα οποία την προκαλούν.

Η αίτηση είναι παράκληση και απευθύνεται προς

το δικαστήριο, όπως διακόψει τις εργασίες του σήμερα για το άκουσμα του θανάτου αγαπητού συναδέλφου, του Χριστούδουλου Σώζου.

Από διπλό καθήκον ορμώμαστε, όπως υποβάλουμε την αίτηση αυτή, από καθήκον το οποίο έχουμε να τιμήσουμε τη μνήμη συναδέλφου, ο οποίος για μακρό τίμησε το δικηγορικό σώμα της Κύπρου με τις γνώσεις και την τιμιότητα του και από το υψηότερο καθήκον, το οποίο έχουμε να δείξουμε τον σεβασμό που αρμόζει στη μνήμη συναδέλφου, ο οποίος αφού εγκατέλειψε υψηλή κοινωνική θέση στην Κύπρο απήλθε στο πεδίο της μάχης, θυσίασε πολύτιμη ζωή, έχασε το αίμα του και αγωνίστηκε υπέρ της απελευθέρωσης υποδούλων αδελφών του.

Ο Σώζος τίμησε όχι μόνο το δικηγορικό σώμα, αλλά και ολόκληρη την Κύπρο, η οποία δεν αμφιβάλλω ότι το όνομά του θα εξακολουθήσει να έχει χαραγμένη στα βάθη της καρδιάς της, η δε κυπριακή ιστορία θα αφιερώσει χρυσή σελίδα υπέρ της αγάπης του προς την πατρίδα του".

Είμαι πεπεισμένος ότι ύστερα από τα γεγονότα αυτά ομόφωνα θα παραχωρήσει την αίτηση το σεβαστό δικαστήριο σας, εκφράζοντας και αυτό τη λύπη του για την τέτοια απώλεια.

Στον Κωνσταντινίδη απάντησε ο άγγλος Πρόεδρος του δικαστηρίου Χολμς:

" Με βαθιά συγκίνηση για το θάνατο αγαπητού φίλου σας απευθύνω το λόγο.

Αισθάνομαι βαθιά την απώλεια του αοιδίμου Σώζου, τον οποίο είχα την τύχη να γνωρίσω ευθύς εξ αρχής κατά την άφιξη μου στη Κύπρο να δικηγορεί και στην Πάφο και στη Λεμεσό.

Τίμησα πάντοτε την ειλικρίνεια και την τιμιότητα του, τις γνώσεις του και την ευφυιά του. Όταν αναλάμβανε μια υπόθεση μαχόταν μέχρι τέλους με αξιοπρέπεια και τιμή.

Ουδέποτε τον είδα να μετέρχεται ευτελή μέσα.

Το επάγγελμα στο οποίο ανήκουμε είναι ψηλό και μεγαλοπρεπές, ο δε Σώζος αναμφίβολα τίμησε το

επάγγελμά του.

Δεν περιορίστηκε δε μόνο να υπηρετεί τον τόπο του ως δικηγόρος. Και ως βουλευτής και ως δήμαρχος και ως κάτοχος άλλων υψηλών υπουργημάτων εργάστηκε πάντοτε για το καλό της πατρίδας του".

Ο δικαστής Χολμς αποδέχθηκε το αίτημα των διηγόρων κι έτσι τα δικαστήρια διέκοψαν τις εργασίες τους καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας.

Την προσφορά του Σώζου εξήρασαν ανάμεσα σε πολλούς άλλους και δυο αθηναϊκές εφημερίδες, η "Νέα Ημέρα" και η "Σκριπτ". Τα κείμενά τους αναδημοσίευσε η "Ελευθερία" της Κύπρου :

Η "Νέα Ημέρα" έγραψε:

"Εις τα βουνά της αιματοβαμμένης Ηπείρου, επάνω στους λόφους των Ιωαννίνων επολέμησε ως ήρωας μυθικός και εύρεν ένδοξον θάνατο μία από τας ευγενεστεράς φυσιογνωμίας του Κυπριακού ελληνισμού, ο Χριστόδουλος Σώζος, βουλευτής εις την Κυπριακήν Βουλήν επί δεκαετίαν, δήμαρχος Λεμεσού, μέλος του Εκτελεστικού Συμβουλίου της ελληνικωτάτης νήσου, αγωνιστής της πρώτης γραμμής εις τους υπέρ της ενώσεως πολιτικούς αγώνας της Κύπρου, κινητήριοις δύναμις του Κυπριακού πατριωτισμού, μόλις αντήχησεν εις τας μακρυνάς εκείνας ακτάς της Μεγάλης Ελλάδος το πυροβόλον το οποίον ήρχισεν να ηχή βορειότερον του Ολύμπου, αφήκεν οικογένειαν, παιδί, το οποίον ελάτρευεν, εργασίαν, αξιώματα, εις α επαξίως πάντοτε ανήλθε και παρά τας εναντιώσεις τότε της Ελληνικής Κυβερνήσεως, έτρεξε με μερικά παληκάρια, τα οποία επηκολούθησαν λόχοι γενναίων Κυπρίων, όπου εκάλει το Πανελλήνιον η φωνή της εξεγειρομένης Πατρίδος.

Σαράντα μόλις ετών, είχε είκοσι ετών πολιτικόν βίον γεμάτον εργασίαν έντιμον και πατριωτικήν.

Ενθουσιώδης υπέρ των μεγάλων της φυλής ιδανικών ήταν ο πρώτος βουλευτής που υπέβαλε εις την κυπριακήν Βουλήν ως ευχήν του λαού την ένωσιν της Κύπρου μετά της Ελλάδος.

Η εργασία του ως βουλευτού αφήκεν εποχήν, ως δήμαρχος δε της Λεμεσού ανεγέννησε την γενέτειραν πλουτίσας αυτήν με θαυμασίους δημοσίους κήπους και ηλεκτροφωτισμόν.

Ταχύς εις την σύλληψιν των αποφάσεων, ευφύεστατος αποφασιστικός ορμητικός υπήρξεν υπόδειγμα πατριωτικής αυτοθυσίας, υπόδειγμα Ελλήνου πατριώτου.

Παρασχών ως πολιτευόμενος ανεκτιμήτους υπηρεσίας εις τον κοινόν αγώνα, ανοίγει διά του ηρωϊκού αυτού θανάτου ένα φωτεινόν δρόμον εις το μέλλον της πατρίδος του, την οποίαν τόσο ηγάπησεν.

Η Κύπρος έγραψε με άφθονον αίμα των ηρωϊκών της παιδιών εις την Μακεδονίαν και εις την Ηπειρον μίαν ωραίαν σελίδα Ελληνικής αυτοθυσίας, αλλά σπανίως θάνατος στρατιώτου παρέσχεν εις τον αγώνα υπηρεσίας όσον ο θάνατος του ήρωος, όστις πολεμών ιστάμενος και παρορμών και ενθαρρύνων τους συμπολεμιστάς του έπεσε πρώτος εν πρώτοις, ευτυχής ότι κατόρθωσε τουλάχιστον να ίδη μεγάλην την Ελλάδα και να διακρίνη από μακρυά να ροδίζη εις την πατρίδα του το γλυκοχάραγμα της Ελληνικής ελευθερίας.

Όταν γίνη η ένωσις, όταν το όνειρον της Κύπρου πραγματοποιηθή, η Κύπρος η Ελλάς όλη, θα ενθυμηθή εν ευγνώμονι μνήμη τους μακρούς πολιτικούς αγώνας του βουλευτικού και τον ηρωϊκόν θάνατον του στρατιώτου".

Εξ άλλου η "Σκριπτ" με τίτλο " Εις Κύπριος" έγραφε:

"Μεταξύ των γενναίων της πατρίδος προμάχων οίτινες οίτινες διά του αίματος τίμησαν την γην της Ηπείρου και μία εκ Κύπρου εξέχουσα και πολύτιμος προσωπικότης, ο Χριστόδουλος Σώζος, βουλευτής, δήμαρχος Λεμεσού και μέλος του Εκτελεστικού Συμβουλίου της Κύπρου.

Ευθύς τον χαρακτήρα φιλόανθρωπος και φιλελεύθερος, απελάμβανε των εξαιρετικών συμπαθειών των συμπατριωτών του, όσω και της εκτίμησης των άγγλων.

Ως πολιτικός ανήρ υπήρξεν εις των κυριωτέρων

παραγόντων οίτινες ειργάσθησαν υπέρ της ευημερίας της νήσου και της εθνικής αυτής αποκαταστάσεως, μεταβάς προς τούτο δις εις Λονδίνον ένθα συνεζήτησε το Κυπριακόν ζήτημα μετά των Αγγλων υπουργών.

Ο αείμνηστος Χρ. Σώζος άμα τη ενάρξει του πολέμου, αφού ενήργησεν ικανάς συνδρομάς καταλιπών την δικηγορικήν του εργασίαν και τα λοιπά αξιώματα τους γέροντας γονείς, τας εννέας αδελφάς και το μονογενές τέκνον του, έσπευσεν αμέσως εκ Κύπρου και κατετάχθη ως εθελοντής εν τω στρατώ, προκαλέσας τον θαυμασμόν και αυτού του προέδρου της Κυβερνήσεως προς τον οποίον ήτο και προσωπικώς γνωστός.

Κατ' αρχάς εστάλη εις Θεσσαλονίκην και εκείθεν εις Ηπειρον, ένθα και έπεσε κατά την 6ην Δεκεμβρίου ηρωϊκώς μαχόμενος εν τη θέσει "Προφήτης Ηλίας" αντίκρυ του Μπιζανίου, έχων συμπαραστάτην και έτερον της Κύπρου βουλευτήν, τον κ. Ευάγγελον Χατζηϊωάννου, βαρέως πληγωθέντα και ήδη νοσηλευόμενον εν τω ενταύθα Πολιτικώ Νοσοκομείω.

Ο θάνατος του Χρ. Σώζου, άγοντος περίπου το 40ον έτος της ηλικίας του, δικαίως θα προξενήση βαθείαν θλίψιν εις πάντας και ιδίως τους Κυπρίους μάλιστα δε εις τους οικείους του, αλλ' αφ' ετέρου θα παραμείνη ως άριστον παράδειγμα γενναιότητος φιλοπατρίας και αυταπαρνήσεως.

Ο Χριστόδουλος Σώζος απετέλεσε την ευγενεστέραν ύπαρξιν την οποίαν η Κύπρος προσήνεγκεν επί του βωμού της πατρίδος.

Αγήρως η μνήμη αυτού.